XVI. FIATAL MŰSZAKIAK TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAKA

Kolozsvár, 2011. március 24–25.

MISKOLC-VASGYÁR LAKÓPARK ÉPÍTÉS

GULYÁS Eleonóra

Abstract

The Ironworks is situated between the present day Miskolc and Diósgyőr town part and even today we can notice their unity and uniformed architecture. The aim is to create a housing estate which would attract the wealthy social layer with the standard of flats, attracted services so this way we could create nowadays fashionable and usable surroundings. At the same time the ironworks abandoned halls would get a new function being a part of city life.

At the first part a bigger investment the aim is to renovate a hall at the edge of the industrial park, which could be a kind of reference for further investors. In our point of view reconstructing the screw factory block and its surrounding will be an indicator of raising and solving problems and it will be a model project for the revitalization of the whole area. To the highest degree with the renovation of the area's other buildings a new part of town could be created so the town could get new areas to be developed. In the area besides residential functions, new ones could appear to make this part of town more complex.

Key words:

Miskolc Ironworks, house park, revitalization, industrial hall

Összefoglalás

A Vasgyár a jelenlegi Miskolc, és Diósgyőr városrész között helyezkedik el ma is megfigyelhető a városrész zárt egysége, egységes építészete.

Egy lakópark létrehozása a cél, mely a lakások színvonalával, és a lakásokhoz tartozó szolgáltatásokkal egy olyan napjainkban divatos, és használható környezet jönne létre, mely a környékre vonzaná a tökeerős társadalmi réteget. Ezzel egy időben a vasgyár elhagyatott csarnokai új funkciót kapva a város életének része lehet.

Egy nagyobb volumenű beruházás első részeként, az ipari telep szélén lévő csarnok felújítása a cél, amely egyfajta referenciaként, állhatna az érdeklődők számára.

Álláspontunk szerint a csavargári épülettömb és környezetének rekonstrukciója a probléma felvetések és megoldások indikátora lesz valamint mintaprojektként szolgál a teljes terület revitalizációja során.

A projekt sikerességének függvényében a területen lévő további épületek felújításával egy új városrész jöhetne létre, mellyel a város új fejlesztési területeket kaphatna.

A területen a lakásfunkció mellett, új funkciók is megjelenhetnek, így komplexebbé téve a terület hasznosítását.

Kulcsszavak:

Miskolc-Vasgyár, lakópark, revitalizáció, ipari csarnok

1. A gyár története

A terv a Miskolcon lévő Vasgyár területére készült, mely történelme hosszú múltra tekint vissza.

Miskolc múltjához szervesen hozzátartozik a nehézipar, területileg, technikatörténetileg egyaránt.

A diósgyőri kohászat eredetét a Bükk hegységben találjuk meg. A kedvezőtlen helyen épült, völgybe zárt gyár helyett új vasgyárat kellett építeni, és ennek helyszínéül választották ki a mai területet, Diósgyőr és Miskolc között.

A vasgyártáshoz olyan helyet kerestek, ahol vélhetően rendelkezésre állt, vagy viszonylag könnyen

szállítható volt a szükséges nyersanyag, a gyártáshoz szükséges víz, és további feltétel volt, katonailag védhető legyen.

A kolónia, a gyárral együtt 1868-ban Diósgyőr közigazgatási területén annak *egyéb* lakóterületeként jött létre a Vasgyárban dolgozó munkások részére, miszerint a munkásoknak egészséges és olcsó lakásokra van szükségük. A század elején a Monarchia legszebb kolóniájaként tartották nyilván a szecessziós stílusban épült lakótelepet, mely különösen a korai időszakban a vörös téglá varázslatos építészeti formájában jelent meg. A kolónia a legtöbb ellátó intézményét önmaga építette ki és tartotta fenn, így a vízhálózat, a villanyvilágítást és a közutakat is, gyógyszertárat, vágóhidat, élelmiszerboltot, iskolát, orvosi rendelőt. Az épületek közül több Szvetlik Mátyás és Murányi Lajos tervei alapján készült.

A Diósgyőr-vasgyári kolónia sosem volt önálló közigazgatási egység. A vasgyár, a kolónia és a környező települések kapcsolata, közigazgatási rendezése első pillanattól kezdve vitákat indított el.

A közigazgatási huzavona mellett az elnevezések, a ráragasztott jelzők mutatják azt a folyamatot ahogyan az önállónak álmódott gyártelep Miskolc szerves részévé válik.¹

A két világháború és a köztes időszakban a vasgyár jelenléte gazdaságilag jótékonyan hatott Miskolcra, az ország egyik legfontosabb nehézipari központjává lett. 1945. januárjában, a szovjet megszállás idején rendelettel vonták össze az addig különálló környékbeli településeket Miskolccal. Így jött létre az akkori Nagy-Miskolc, amelynek akkor így kialakult területe ma is a városhatárt jelenti.

89-ben jött létre az LKM, majd a rendszerváltás után a gyár egyes részei különváltak és leányvállalatként működtek tovább. 1991-ben privatizálták a gyárat, majd 96-ban leállították a gyár egy részét, majd több tulajdonos váltás után véglegesen 2009-ben szűnt meg a diósgyári kohászat.

A történeti áttekintésből adódóan látszik, hogy jelenlegi területen bár működtek kisebb üzemek, a területet összefogó ipari tevékenység a 90-es évek közepén megszűnt.

2. A csarnok

A területen lévő nagyobb csarnokok, mint pl. a projekt témájaként szolgáló egykori csavargyár műemléki védelem alatt álló épület, mely nehezíti a kivitelezés folyamatát.

1. ábra A csarnok

A választott épületem az egykori Csavargyár épülete, ami a gyár 1 sz. kapujához közel helyezkedik el (1. ábra).

Jelenleg ebben a csarnokban a működik a Factory sport aréna, amely tevékenység számára a csarnok egyik hajójának hátsó részét beépítetlenül hagytam.

Téglaburkolat megjelenésű, Bazilikális bevilágítású 2 hajós csarnok-szerkezet, közelében sűrűn helyezkednek el hasonló megjelenésű, de kisebb épületek.

¹ Dobák Judit *Miskolc ipari társadalmának kialakulása a befogadó települések tükrében* (Esettanulmány)

3. Konceptió

A csarnok megközelíthetősége és a viszonylag sűrű ipari beépítés miatt a környező rossz állapotú épületeket lebontottam, ill. a városrészhez való kapcsolás miatt a tér irányában a gyalogos forgalom számára megnyitottam (2. Ezen keresztül történik a gyalogos közlekedés, a meglévő 1 sz. kapunál pedig a gépkocsiforgalom.

Az felújítás nélkül maradó ipari terület látványát elkerülendő, egy zöldfal került az épület mellé, ami ezen felül egy intimebb környezetet hoz létre a csarnok körül. A csarnok pilléreinek kiosztásából arra lehet következtetni, hogy eredetileg szimmetrikus szerkesztésű volt, valószínű a háború során sérülhetett az egyik hajó hátsó része, így a jelenlegi megjelenése aszimmetrikus. A csarnok mellé tervezett új épületem beépítésével, a csarnok arányait próbáltam helyreállítani.

A csarnokot, szerkezetéhez igazodva, 10 részre osztottam, melyben 9-ben lakásokat, 1-ben pedig közösségi terek, ill. egy fogadó tér került elhelyezésre. A lakásokat kívülről, mint egy sorházat lehet megközelíteni, lakásonként 2 garázsbeállóval, ill. bejárattal, a látogatók, számára egy portaszolgálattal ellátott fogadótér felől egy belső utcáról is megközelíthetőek a lakások. A lakások megfelelő megvilágítása céljából a hajó egy részét leválasztottam, így minden lakás számára egy belső homlokzat jött létre, ami lakásonként egy saját használatú átriumra néz, mely nyitható üvegtető részeivel, egy bizonyos átmeneti teret hoz létre a lakók számára, félig külső, félig belső teret eredményezve. Ezen a homlokzaton kapott helyet a „tűzlépcső szerű” lakáson belüli közlekedést szolgáló lépcső. A földszinten kapott helyett a garázs, ill. a külső megközelítés esetén egy előtér, a második szinten a zártabb, privát szféra, az emeleti nyitott térbe kerül a nappali konyha, étkező blokk, melyről 2 galéria szintre, juthatunk, ill. innen közelíthető meg egy kisebb tetőterasz is (3. ábra).

A fogadó tér emeletén egy kisebb tárgyalások megbeszélések helyszínéül szolgáló tárgyalótermet alakítottam ki, feltételezett vevőkör társadalmi üzleti igényének kielégítése céljából.

Erről a szintről egy hídon keresztül közelíthető meg az új épület, ami mintegy belefűrődik az épület első emeletébe. Ebben az épületben kapott helyett a medence, a konditerem, ill. a kávézó, mely a szomszédos skate park látogató számára is látogatható. A homlokzattól elhúzva középen alakítottam ki egy belső magot, mely az öltözőket és raktárt tartalmazza, így a homlokzat körbe nyitott üvegfelületet is megenged. Az épület alsó része az első emelet parapet magasságáig tömör betonszerkezet, felette nyitott üvegfelület található. A terület megközelíthetőségének érdekében az 1. számú kapu melletti zárt beépítésű egységet megbontottam, így közvetlen megközelítést biztosítva a csarnokhoz. Itt jelenleg kisebb boltok, vendéglátó ipari egységek üzemelnek. Ezek egy részét kibontva, mely a csarnok tengelyében lévő épületek, a csarnok szervesen bekapcsolódik a lakótelep életébe. Ezzel együtt a gyalogos

2. ábra Beépítés

közlekedés útvonala is kijelölésre került, így a tömegközlekedési eszközök megállójától a lebontás következtében egy kisebb parkosított részen keresztül közelíthető meg a csarnok területe. A park zöld felülete kiegyensúlyozza a gyár és az ipartelep zord komor hangulatát. A gépkocsi forgalom számára a meglévő egykori gyár bejáratán keresztül történik, ill. a Factory aréna megközelíthetősége is. A vendégek számára a bejárat mellett parkolók kerülnek kialakításra, így a megoldott a környék csökkentett gépkocsi forgalma is, amely biztosítja a lakók nyugodt életterét. Így a meglévő úthálózatot megtartva és kiegészítve egy használhatóbb, élhetőbb terek jöttek létre. A lakásokat a gyár területéről elválasztott zöld fal helyén álló épületek jelenlegi állapota rossz minőségű, így ezek lebontásra kerülnek. A zöld fal biztosítja a gyár felújításra váró részeinek zavaró képét, ill. ezzel egyidejűleg kijelöl egy intímabb környéket a csarnok körül. A lakások megközelíthetősége miatt új útrendszert kell kiépíteni, ami a kényelmes közlekedést biztosítja a napjaink elvárásaihoz mérten.

4. Összefoglaló

A beruházás helyszíne rendkívül kényes terület. A nehézipar szétzilálása, és a terület koncepció nélküli privatizációja éppoly mély sebet ejtett a városszöveten, mint amekkora kárt okozott a környezetnek még üzemi időszakában. A terület revitalizációja kulcsfontosságú lehet a város fejlesztése szempontjából, ám a tulajdoni és birtokviszonyok tisztázatlansága az építészeti és városépítészeti kiút keresésének komoly gátja.

A projekt sikerességének függvényében a területen lévő további épületek felújításával egy új városrész jöhetne létre, mellyel a város új területeket kaphatna fejlesztésre.

A területen a lakásfunkció mellett, új funkciók is megjelenhetnek, mellyel komplexebbé lehetne tenni a városrészt. Kulturális, és közintézmények létesítésével a városnak egy új központja alakulhat ki ezen a területen.

3. ábra A csarnok jelenlegi és tervezett állapota

Gulyás Eleonóra, hallgató

Munkahely: Debreceni Egyetem Műszaki Kar, Műszaki Menedzsment és Vállalkozási Tanszék
Cím: 4028, Magyarország, Debrecen, Ótemető utca 2-4
Telefon: 0036-20-2156077
E-mail: leo_gulyas@yahoo.de